

TE DNI PO SVETU

Kaže, da bodo razpravljani o razorožitvi po enajstih letih brezplodnih razprav... Predsednik švedske vlade Tage Erlander...

Državni sekretar za narodno obrambo FLRJ Ivan Gošnjak in drugi člani jugoslov. vojske delegacije...

V Beogradu zaseda te dni jugoslovansko-sovjetska komisija, ki naj bi pospešila nadaljnji razvoj trgovskih stikov med našo državo in Sovjetsko Zvezo.

Indijski ministrski predsednik Nehru je pred večerajšnjim prispel na uradni obisk v Kjōbenhaven. Na Danskem se bo mudil štiri dni.

Grško zunanje ministrstvo je objavilo, da ima v rokah dokumente, s katerimi lahko neopodbitno dokaže, da uporabljajo britanske vojske sile pri zaslišanju jetnikov narodnosvobodilnega gibanja...

V severni Italiji je teden dni močno deževalo, zaradi česar je nastala v kmetijstvu škoda za približno 35 milijard lir.

Tudi v francoskih Alpah so nastale poplave. Reke na južnih pobočjih Alp so prestopile bregove in poplavlje celo naselja...

Prva topleje, zatem nestalno s pogostimi padavinami in ohladjitvijo.

LJUDJE IN DOGODKI

BREZ ŠIRŠIH PERSPEKTIV

Po 22 dneh krize imajo v Franciji spet novo vlado. Sestavil jo je mladi radikalni prvak Bourges-Maunoury...

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke...

V programu svoje vlade je bil Bourges-Maunoury zelo redkobeseden, tam pa, kjer je že kaj povedal, je bil zelo megljen in nejasen...

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke in tako spet prezrl najmočnejšo stranko v skupščini — Komunistično partijo.

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke in tako spet prezrl najmočnejšo stranko v skupščini — Komunistično partijo.

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke in tako spet prezrl najmočnejšo stranko v skupščini — Komunistično partijo.

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke in tako spet prezrl najmočnejšo stranko v skupščini — Komunistično partijo.

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke in tako spet prezrl najmočnejšo stranko v skupščini — Komunistično partijo.

naša kronika

NOVE STEVILKE »DELA IN VARNOSTI«

Pred nedavnim so izšle 3., 4. in 5. številka mesečnega glasila za vprašanje organizacije dela, varnosti pri delu in psihologije dela...

DOBRE VOLJE ZA EN MESEČ NA DELO

V soboto dopoldne je odšla iz Kranja IV. mladinska delovna brigada iz kranjskega okraja.

ZAKAJ JE »PLAMEN« V KROPI POD PLANOM

V prvih petih mesecih tega leta je Tovarna vjakov in žebelj v Kropi dosegla plan s 96,4%, to je za 55 ton izdelkov pod planom.

TEČAJ NA OKROGLEM

V zadnjih dneh maja in v začetku junija je bil v Domu slepih na Okroglem tečaj Brailleove pisave.

ELEKTRIFIKACIJA V TRZIŠKI OBČINI

Občinski ljudski odbor Trzica je naročil načrte in proračun za elektrifikacijo vase Novake in naselja Visoče.

KJE LETOS RAZSTAVLJA »ISKRA«

Tovarna »Iskra« Kranj bo letos sodelovala na številnih sejnih doma in tudi v tujini. V juliju bo razstavljala svoje izdelke na Gorenjskem sejmu v Kranju.

»INTEKS« IMA POCENI MENZO

Ze pred letom dni so v kranjski tovarni »Inteks« ustanovili lastno menzo, v kateri se hrani okoli 160 delavcev.

SLOVO OD PETROLEJK

Nekaj hiš v neposredni bližini Kamnika se vedno nima električne napeljave: to so hiše v gornjem delu Uševke, ki je 2 km iz mesta.

v nedeljo smo zabeležili

ODPRTA JE REDNA LETALSKA PROGA DUBROVNIK — LESCE — DUNAJ IN BEOGRAD — LESCE

Lesce, 15. junija. Danes popoldne so predstavniki turističnih organizacij, JAT, Alpskega letalskega centra Lesce...

POLJSKA IN SOVJETSKA DELEGACIJA V ISKRI

Kranj, 15. junija. Včeraj in danes sta se v Iskri mudili dve inozemski delegaciji.

POSVETOVANJE MLADIH STROKOVNJAKOV NA ŠMARJETNI GORI

Danes je bilo na Šmarjetni gori pri Kranju posvetovanje mladih učiteljev, kmetijskih in goddarskih tehnikov ter inženirjev.

ITALIJANSKI GOSTJE NA BLEDU

Bled, 16. junija. Predstavniki italijanske socialistične stranke iz štirih obmejnih pokrajin: Trsta, Gorice, Vidma in Bordenona...

JESENSKO GLEDALIŠČE SE VEDNO GOSTUJE

Mestno gledališče Jesenice kljub zaključku sezone vneto prireja gostovanja. V četrtek je gostovalo v Kranjski gori...

OTVORITEV TELOVADNEGA IGRIŠČA NA BLEDU

Bled, 16. junija. Danes popoldne je bila tu slovesna otvoritev novega telovadnega igrišča TVD Partizan Bled.

Popoldne ob 16.50. uri je priletelo letalo JAT iz Beograda. Tako bo na letališču v Lescah odslej vsak dan pristajalo potniško letalo.

Mestno gledališče Jesenice kljub zaključku sezone vneto prireja gostovanja. V četrtek je gostovalo v Kranjski gori...

Na dnevnem redu je bila razprava o vključevanju mladine v delavske svete, o nagrajevanju mladih delavcev...

Prava topleje, zatem nestalno s pogostimi padavinami in ohladjitvijo.

Mestno gledališče Jesenice kljub zaključku sezone vneto prireja gostovanja. V četrtek je gostovalo v Kranjski gori...

Mladini so bila dana popoldne posvetovanja mladih kovinarjev Gorenjske, ki ga je organiziral komite LMS tovarne Iskra.

22. PONEDELJEK

TAKRAT NE BI SMEL POPUSTITI

Ivan se je odsotno oziral skozi okno bolniške sobe v pusto sivino oblačnega neba. Ze peti teden je ležal v bolnišnici in le počasi mu je šlo na bolje.

Ivan si je sicer želel videti sinčka in ženo, želel pa je tudi ozdraveti in iti čimprej na delo. Zadnje noč je o svoji boleznini mnogo premišljal.

Ze pred pol leta, ko se je prvič vračal iz bolnišnice, je prošil za premeštev v kak drug obrat. Ostalo je samo pri obljubi, nazadnje se je pa še sam premislil.

delo, a za sedaj nimajo še nič takega. Moral si bo poiskati zaposlitev drugod.

Čez tri dni se je Ivan vrnil domov. Po dvome-sečnem počitku se je spet kar dobro počutil in tedaj se je oglasil v podjetju.

Po tistem so v podjetju kar pozabili nanj. Začasno mesto je postalo stalno in vse je kazalo, da bo Ivan ostal tam, kjer je.

MIMI MALENSEK KONIC 47
VIGENCY ROMAN

Skozi umazano okno je videl cesto in pri priči se je spomnil, da bo zdaj pač kmalu prišel Globočnik pogledat zgornji vigenc. Misel ga je telesno zaboletela. Še malo ni misliti, da bi Globočnik izpustil ugodno priliko! Redko se zgodi, da bi ponujali v najem vigenc za sedemdeset delavcev in to prav sredi trga! Globočnik se bo pogodil z gospodom Filipom in ob novem letu bo moral Dominik zapustiti svojo kovačnico. Spet si bo moral iskati kruha drugod, morebiti se bo moral celo vdinjati kot delavec. Začutil je, kako trdo bo to zanj. Komaj je postal mojster in občutil slast ukazovati ljudem, nakupovati železo, prodajati žeblje, pa naj vse izpusti iz rok in odide z nekaj stotaki dobička v žepu! Ko si je to predstavljaj, je začutil, da za nič na svetu ne sme pustiti, da bi ga izrinili. Globočnika sicer ne bo mogel odgnati, toda vsaj svoj vigenc mora obdržati, mora, za vsako ceno!

Kakor tat se je znova priplazila misel, ki ga je čimdalje bolj zamamljala: Če bi Ano pridobil na svojo stran, bi me ne mogli pognati odtod! Morebiti bi celo... ne... končno je tu še Polona, ki je ne more pustiti. Ta ljubezen ni od včeraj! Odkar se je vrnil od vojakov, se je je zvesto držal, tudi očetu se ni uklonil, ko mu je ta prepovedal hoditi za dekletom, ki ne bo imela toliko, da bi si kupila krilo za poroko. Preden je odšel v Kropo, ji je obljubil, da jo bo vzel, kakor hitro bo toliko na trdnem, da bo mogel misliti na poroko in vsakokrat, kadar se je oglasil pri njej, ji je pripovedoval, koliko zasluži. Polona je tako krotko dekle in njemu tako vdana, da je ne more pustiti. A vendar...

Misli, ki so se mu vrtinčile po glavi, so ga mučile, ni se mogel priklopiti do odločnega sklepa. Čutil je, da je na razpotju in sam ni vedel, kam naj grene.

Voltrešč je pojužinal in spravil žganje v zidno vdolbino. Sedel je nazaj na ognjišče in rekel:

„Četrť je že odbilo. Kmalu bodo tu.“

„Saj,“ je rekel Dominik in se zdrznil. Čisto je pozabil na Voltrešča.

Delavec je nekaj momljajal o ljudeh, ki se jim ne mudi k delu, potem je počasi začel:

„Tele sekance bomo poslali v Podbrdo, ne?“

Dominik je odkimal.

„Kam pa?“

„Se ne vem. Se bo že našel kupec.“

Voltrešč je utihnil in mlel svoje misli. Skrbelo ga je, kako bo v prihodnje z Dominikom. Fant se je preveč zaletel, nekaj dobrih kupčij ga je opijanilo, mislil je najbrž, da trgovci kar čakajo na njegovo blago. Tudi je že spoznal, da Dominik ni tako prijeten gospodar, kakor se je kazal spčetka. Zmeraj je gledal, kako bi priščenil pri plači. Že nekaj tednov se je kesal, ker je zapustil Spana, posebno, ker je Span spet plačeval po starem, odkar je bila visoka voda in so mogli delati noč in dan. Dominik je delal samo podnevi...

„Za kupce zdaj ni lahko,“ je začel čez čas.

Dominik ga je spregledal in ga ostro zavrnil:

„Za mojstre tudi ne. Metori je dva odpustil, čeprav je pomlad.“

„Span najema nove,“ je rekel Voltrešč. „Prevzel bo ti-sto veliko naročilo, ki ga je razpisala Graška železniška družba. Gotovo si bral v časopisu? Globočnik ne utegne, ker dela za tržaške ladjedelnice, drugega velikega mojstra, ki bi upal izdelati toliko blaga, pa ni, zato je kar gotovo, da bo naročilo dobil Span. Bajse se že dogovarja z družbo.“

Dominik je pozorno prisluhnil. Porodila se mu je misel, ki se mu je prvi trenutek zazdela naravnost blazna, da se je je ustrašil, ko pa jo je pogledal od blizu, se mu je zdelo, da jo je mogoče uresničiti. Toda potajil se je in samo rekel:

Pravljичno mesto

Znani ustvarjalec filmskih risank Walt Disney («Sneguljčica», «Bambi in dr.) je pred leti postavil v središču ameriške filmske industrije pri Los Angelesu čudno mesto: v pravljичnih prizoriščih živijo pravljичni junaki. Vsak dan obiščejo «Disneyevo deželo» desetstisočih malih in velikih otrok. — ZGORAJ: med znamenitostmi Disneylanda je tudi naselje na Divjem Zahodu. Tam se lahko otroci nagledajo živih kavbojev in tudi zajašejo njihove konje. — SPODAJ: grad, v katerem spi Trnuljčica V gradu je vse tako, kot pravi pravljica — le da namesto Trnuljčice leži v postelji lutka naravne velikosti, za las podobna speči princesi.

Kot smo že poročali, se Kitajci ukvarjajo z načrti za reformo svoje pisave, ki je izredno zapletena in jo v celoti obvlada le malo ljudi. Da bodo prej ali slej morali uvesti novo pisavo, kaže med drugim tudi to, da ne morejo uvesti pisalnega stroja, brez katerega si ne moremo več predstavljati modernega gospodarstva in sodobnega življenja sploh. Kitajski pisalni stroj je, kot kaže naša slika, obsežen magazin, v katerem je spravljeno 1200 najpogostejše uporabljenih pisemskih znakov. Kitajska «strojepiska» mora vsak znak posebej z ročajem potegniti iz predalčka in ga vstaviti v pripravo, ki potem vrstico odtisne na papir. Zares zamuden posel!

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI

20. stoletje in prihodnje - P. -

Z GORENJSKE

Ob ravninskem toku potoka Bele leži v podnožju Storžiča vas Srednja Bela, druga izmed treh skoraj strnjanih kmetijskih naselij med Tatincem in Pred-dvorom. Prebivalci so povečini kmetje, nekaj pa je opekarskih in tekstilnih delavcev. Na Srednji in tudi na Zgornji Beli so bili svojčas mlini s stopami za olje, ki so ga prodajali v Tržič in Kranj. Poleg mlinov so bile tudi fužine, kjer so izdelovali žeblje za škornje.

Kot iz ostalih krajev Kranjske ravni in vzhodja Storžiča je tudi iz Srednje Bele doma znamenit slovenski rojak. Dne 17. februarja 1831 je bil tu rojen pesnik, zbiratelj narodnega blaga in slavist Matija Valjavec-Kračmanov. Po končani osnovni šoli v Kranju in gimnaziji v Ljubljani je odšel na Dunaj, kjer je študiral klasično in slovansko jezikoslovje. Brez podpore od doma je živel s tem,

kar je zaslužil s privatnim poučevanjem in s prevajanjem. Na Dunaju je poslušal predavanja slavista Miklošiča in klasičnega filologa Bonitza, leta 1854 pa je dobil službo na gimnaziji v Varaždinu, kjer je že učil njegov sošolec Janez Trdina. V Varaždinu se je 1864 oženil, bil 1876 premeščen v Zagreb ter bil še isto leto imenovan za dopisujočega, leta 1879 pa pravega člana Jugoslovanske akademije. Umril je 15. marca 1897 in je pokopan v Zagrebu.

Valjavec pesniški talent je v najozjem stiku z njegovo domovino in s slovensko narodno poezijo. Njegova babica, ki jo Valjavec s svojim rodnim krajem vred opeva v drugem delu Sanj, mu je že v zgodnji mladosti pripovedovala domače legende, pripovedke in pravljice ter tako za vedno napolnila njegovo srce z ljubeznijo do te poezije. Pobudo, da je začel pesniti, mu je dal njegov sorojak iz Senčurja, profesor Martinak na gimnaziji v Ljubljani. Kot šeststoletcu je dal priobčiti v Novicah njegovo pesem Senčica in Pravljico od lesene sklede. Tema prvencema so sledile kmalu različne pesmi in povesti v Novicah, v Sloveniji in v Vedežu.

Valjavec ni bil samo nadarjen slovenski pesnik in kritičen nabiralec slovenskega, zlasti kajkavskega narodnega blaga, ampak tudi marljiv in bistroumen jezikoslovec. Od leta 1876, ko je postal član Jugoslovanske akademije, se je posvetil predvsem folkloristiki in slovenskemu jezikoslovju. V raznih publikacijah akademije je objavil obilo važnih doneskov k literaturi in slovnici, k razširjenju našega zgodovinskega in dialektološkega znanja slovensčine in hrvaščine. Dobrašen del tega učenega raziskovanja je veljal slovenskemu jeziku. Ker je te razprave pisal v hrvaščini, so njegovega književnega delovanja deležni vsi trije narodi, slovenski, hrvaški in srbski.

TOMOVE PRIGODE

PRIPREDIL: IVAN ABRAM

RISAL: MILAN BATISTA

77.

Kljub temu, da je tetka Polly spoznala, da je pravzaprav nečloveško ravnala s Tomom, je bil Tom otožen in obupan. Odšel je zdoma in iskal uteha v naravi. Želje za piratstvom še vedno ni opustil. Na to ga je sedaj dokončno vzbudil Joe Harper, katerega je srečal. Odločitev je bila sedaj resnično dokončna. Zapriscena prijateljca sta si segla v roke z nespremenljivo mislijo, da gresta zdoma, v svet.

78.

Razmišljajala sta, kam? — Nekaj kilometrov nad St. Petersburgom, kjer je tekla reka Mississippi in je bila nekako kilometer široka, je bil dolg, ozek in gozdat otok, ki je imel na zgornjem koncu plitvo peščeno obalo. To bi bil zelo pripraven kraj za bivanje. Otok tudi ni bil naseljen. Zato sta dečka izbrala prav ta otok za svoje piratske namene. Se o kaki družini nista razmišljala. Kmalu pa sta srečala še Finna, ki se jima je nemudoma priključil.

79.

Fantje so se naglo ločili, da bi se nato spet sestali na samotnem kraju ob bregu reke, dva kilometra nad mestecem. Ura sestanka, tako so se odločili, naj bo polnoč. Na reki je bil majhen splav, ki so ga nameravali zapleniti. Vsakdo bo prinesel sidra in vrvi s seboj ter »sunile« iz shramb kolikor le mogoče hrane. Da bi bil njihov odhod čimbolj pomemben in skrivnostni, so še popoldne raztrosili po mestu novice o svojem odhodu.

80.

Točno opolnoči je prišel Tom na zbornostno mesto s kuhano gnatjo in drugimi malenkostmi. Reka je bila mirna kot ocean. Tom je prisluškoval. Nato je zažvižgal. Odgovor je prišel izpod skale. Nevidni glas je vprašal: »Kdo je?« — »Tom Sawyer — Črni maščevalec španskih vod! In ti?« — »Huck Finn — Rdečeroški« in »Joe Harper — Strah morja!« — Imena so si dečki izbrali iz najbolj priljubljenih knjig, ki so jih prebrali.